

PROLJETNA SELIDBA MOČVARICA NA PERIODIČNOJ LOKVI KOD DARDE

Spring migration of waterbirds on a temporary pool near Darda village

ADRIAN TOMIK

I. Meštrovića 74, HR-31326 Darda, Hrvatska

Tijekom 2015. i 2016. godine, uslijed obilnih padalina krajem zime i početkom proljeća, formirala se privremena lokva na oranici sjevero-istočno od naselja Darda u Baranji. Lokva se nalazila 500 m od ruba naselja u depresiji na velikoj parceli ječma (45°38'29"N; 18°41'47"E). U ožujku je površina lokve iznosila oko 2,3 ha, a tijekom travnja i svibnja, povećanjem dnevnih temperatura, postepeno se smanjivala i do kraja svibnja je potpuno presušila. Sama lokva bila je bez vegetacije, a povlačenjem vode na muljevitim obalama razvila se niska ruderalna vegetacija.

Tijekom proljeća 2015. godine na lokvi se zadržavalo relativno malo ptica iz skupine močvarica, ukupno 10 vrsta s dnevnim maksimumom od 30 jedinki. Tijekom 2016. godine proljetna selidba je bila znatno intenzivnija, pa je zabilježeno ukupno 15 vrsta močvarica, a dnevni maksimum iznosio je 54 jedinki (tablica 1.). Vrste koje su viđene 2015. godine na lokvi, a nisu zabilježene tijekom 2016. godine su: bijela roda *Ciconia ciconia* (1 jedinka 17.5.), divlja guska *Anser anser* (1-8 jedinki u ožujku i travnju), crnokrila prutka *Tringa ochropus* (1 jedinka 14.4.) i mala prutka *Actitis hypoleucos* (3 jedinke 3.5.). Tako je u dvije godine zabilježeno ukupno 19 vrsta močvarica, a pored njih, lokvu je redovito posjećivalo i nekoliko ptica pjevica (tablica 1.).

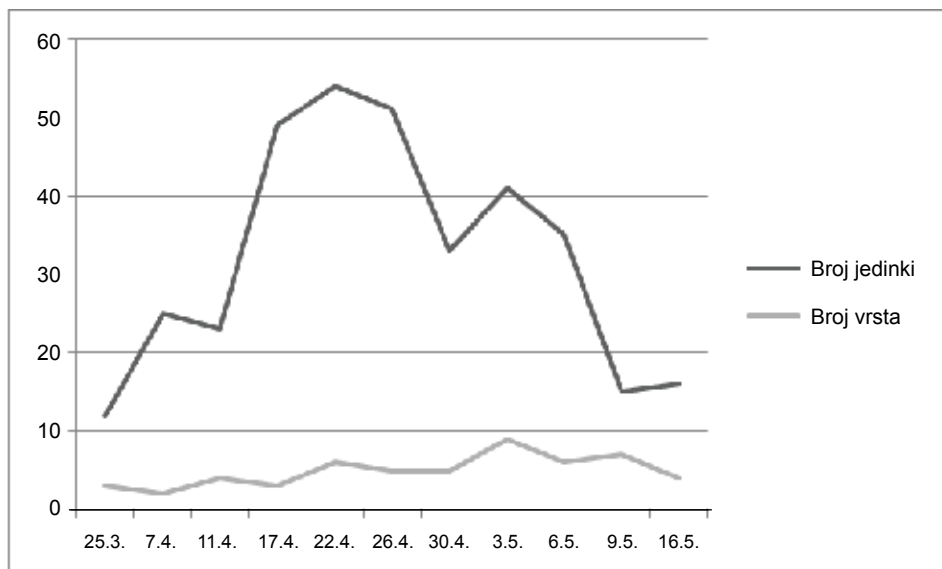
Na temelju rezultata iz 2016. godine, selidba močvarica na lokvi vrhunac je dosegla u drugoj polovici travnja, kada je zabilježeno najviše ptica, dok je najviše vrsta viđeno početkom svibnja (slika 1.). Među zabilježenim močvaricama u dvije godine istraživanja, dominiraju vrste iz reda šljugarica *Charadriiformes* sa 10 vrsta (52,63%), zatim slijede rodarice *Ciconiiformes* sa 5 vrsta (26,32%) i guščarice *Anseriformes* sa 4 vrste (21,05%). Tri najbrojnije vrste na lokvi bile su: prutka migavica *Tringa glareola* (maks.32 jedinki), vlastelica *Himantopus himantopus* (maksimalno 18 jedinki) i divlja patka *Anas platyrhynchos* (maksimalno 16 jedinki). Ptice su koristile lokvu za odmaranje/noćenje, hranjenje i pojenje, a intenzivno hranjenje opaženo je osobito kod šljugarica. Većina zabilježenih vrsta bila je na selidbi ili skitnji, dok su druge, poput bijele rode i vivka *Vanellus vanellus*, gnijezdile u široj okolici. Među zabilježenim vrstama, svakako je najzanimljivije pojavljivanje utve

Tablica 1. Brojnost ptica na privremenoj lokvi kod Darde tijekom proljeća 2016. godine
Table 1. Number of birds on the temporary pool near Darda village during the spring of 2016

Vrsta/Species	Datum/Date										
	25.3.	7.4.	11.4.	17.4.	22.4.	26.4.	30.4.	3.5.	6.5.	9.5.	16.5.
<i>Ardea cinerea</i>								1		1	
<i>Egretta alba</i>										1	
<i>Egretta garzetta</i>								1		1	1
<i>Platalea leucorodia</i>											2
<i>Tadorna tadorna</i>			1								
<i>Anas crecca</i>	2										
<i>Anas platyrhynchos</i>	7	7	13	16	9	10	5	15	5	9	12
<i>Himantopus himantopus</i>		18	5		16	8	8		12	1	
<i>Vanellus vanellus</i>	3		4	1	2			2	1	1	1
<i>Charadrius dubius</i>									1		
<i>Tringa erythropus</i>					1		1	2			
<i>Tringa nebularia</i>					3	3	2	2	1	1	
<i>Tringa glareola</i>				32	23	26	17	11	15		
<i>Calidris minuta</i>								1			
<i>Philomachus pugnax</i>						4		6			
<i>Motacilla alba</i>				1							
<i>Motacilla flava</i>					1	3					
<i>Corvus cornix</i>			3	2	1	2		4	1	1	
<i>Sturnus vulgaris</i>				2	2						

Tadorna tadorna, što je prvi podatak vrste na području općine Darda. Također je zanimljiva prisutnost žličarke *Platalea leucorodia* na hranjenju u lokvi, budući da se u okolici Darde rijetko viđaju manja jata u preletu, a jedino slijetanje je zabilježeno 2005. godine na lokvi kod farme Topolik (ТОМІК *neobjavljeni podaci*). Mali žalar *Calidris minuta* je u Baranji izvan Kopačkog rita redovito bilježen jedino na taložnici otpadnih voda kod Darde (МІКУСКА i sur. 2002, ТОМІК, A. *neobjavljeni podaci*), dok je ovo prvo opažanje vrste na privremenoj lokvi usred oranice. Sve ostale vrste su i ranije viđane na sličnim lokvama u široj okolici Darde.

U Hrvatskoj dosad nije detaljno istraživana ornitofauna efemernih lokvi na poljoprivrednim staništima, dok su u susjednoj Vojvodini tijekom srpnja 2010. godine vršena prebrojavanja močvarica na trima privremenim lokvama (ukupno 18,34 ha) na parcelama soje i kukuruza (SPREMO 2010). Zabilježen je velik broj vrsta (36) i jedinki (maksimalno 2417) močvarica, a većina vrsta (83,32%)

Slika 1. Brojnost močvarica na lokvi kod Darde tijekom proljeća 2016. godine

Figure 1. Number of waterbirds on the pool near Darda village during the spring of 2016

pripadala je trima gore navedenim redovima. Kao i kod Darde, dominirale su šljugarice sa 18 vrsta (50%), dok su guščarice bile zastupljene sa 7 vrsta (19,44%).

Rezultati istraživanja močvarica na lokvi kod Darde ukazuju na činjenicu da su privremene lokve iznimno važno odmorilište za ptice tijekom selidbe, budući da su ovo često jedina vodena staništa u intenzivnom poljoprivrednom kraju s parcelama od nekoliko stotina hektara. To potvrđuju i rezultati prebrojavanja u Vojvodini. Plitke lokve s muljevitim obalama osobito su važno odmorilište i hranilište za šljugarice. Na području općine Darda, uz već spomenutu taložnicu otpadnih voda, šljugarice se redovito viđaju samo na ovakvim efemernim lokvama.

Literatura

- MIKUSKA, J., MIKUSKA, T., ROMULIĆ, M. (2002): Ptice, Vodič kroz biološku raznolikost Kopačkog rita, Matica hrvatska, Osijek
- SPREMO, N. (2010): Zadržavanje ptica na periodičnim barama na poljoprivrednom zemljištu kod Apatina. *Ciconia* 19: 162-166.

SUMMARY

During the springs of 2015 and 2016 the waterbird fauna of a temporary pool was studied on agricultural field near Darda village in Baranya. In the two years of research, a total of 19 waterbird species was detected, of which 10 species belonged to *Charadriiformes*, 5 species to *Ciconiiformes*, and 4 species to *Anseriformes*. The spring migration of waterbirds on the pool reached its height in the second half of April, but most species were seen in early May. The three most abundant species were: Wood Sandpiper *Tringa glareola*, Black-winged Stilt *Himantopus himantopus*, and Mallard *Anas platyrhynchos*. The most interesting is the first observation of Common Shelduck *Tadorna tadorna* in the area of Darda municipality, and the occurrence of Eurasian Spoonbill *Platalea leucorodia* that very rarely lands in Baranya outside Kopački rit Nature Park. Results of this study indicate the great importance of periodic pools in agricultural habitats as stopover sites for migrating waterbirds, especially for shorebirds.